

Undervisningsministeriet
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-14
Telefonisk henvendelse:
Man.-tors. 9-16, fre. 9-15

Private grundskoler

22-04-2014

Den 1. november 2012 blev der oprettet et børnekontor hos Folketingets Ombudsmand. I forbindelse med børnekontorets oprettelse blev ombudsmandens virksomhed udvidet til også at omfatte børns forhold på private institutioner mv., som varetager opgaver umiddelbart i forhold til børn. Ombudsmanden fik således fra den 1. november 2012 kompetence til at behandle klager over bl.a. private skoler.

Dok.nr. 13/05173-6/MV
Bedes oplyst ved henvendelse

+ bilag

Jeg har siden den 1. november 2012 modtaget fire klager over private grundskoler.

To af sagerne handlede om, at en privat grundskole med ganske kort varsel havde bortvist/udskrevet en elev. Der blev i begge sager bl.a. klaget over, at skolelederens afgørelse blev truffet på et udokumenteret og ikke tilstrækkeligt oplyst grundlag og uden forudgående høring af forældrene og eleven selv.

På baggrund af de problemstillinger, som de to sager omhandler, har jeg efter § 17, stk. 1, i ombudsmandsloven besluttet at bede Undervisningsministeriet om en generel udtalelse, jf. nedenfor.

Ombudsmandens børnekontor skal være med til at sikre og overvåge implementeringen af børns rettigheder efter FN's børnekonvention. Det fremgår af ombudsmandsloven § 12, stk. 2, som har følgende ordlyd:

”§ 12. ...

Stk. 2. Ombudsmanden skal i forbindelse med sin virksomhed overvåge, om gældende love eller administrative bestemmelser er forenelige særligt med Danmarks internationale forpligtelser til at sikre børns rettigheder, herunder FN's konvention om barnets rettigheder. Bliver ombudsmanden opmærksom på mangler, skal ombudsmanden give Folketinget og vedkommende minister meddelelse herom. Med hensyn til mangler ved bestemmelser, som er fastsat af en kommune eller en region, skal ombudsmanden give meddelelse til vedkommende kommunalbestyrelse eller regionsråd.”

Bestemmelsen blev indsat i ombudsmandsloven ved lov nr. 568 af 18. juni 2012. I de almindelige bemærkninger til forslaget til den nævnte lovændring er der bl.a. anført følgende om overvågningen af, at børns rettigheder implementeres (jf. lovforslag nr. L 188 af 11. maj 2012 om ændring af lov om Folketingets Ombudsmand, Folketingstidende 2011-12, lovforslagets almindelige bemærkninger, punkt 3.2.):

”3.2. Overvågning af, at børns rettigheder implementeres

Som led i den generelle overvågning af den korrekte implementering af børns rettigheder forslås det at indsætte en ny bestemmelse i § 12, stk. 2, som pålægger Ombudsmanden en særlig pligt til at gøre opmærksom på eventuelle problemer i forbindelse med lovgivningens forenelighed med Danmarks internationale forpligtelser til at sikre børns rettigheder. Ombudsmanden vil således som led i sin almindelige kontrol på børneområdet kunne blive opmærksom på spørgsmål om implementering af f.eks. børnekonventionen. Sådanne spørgsmål bør Ombudsmanden efter den foreslåede bestemmelse gøre Folketinget og de relevante myndigheder bekendt med.”

Artikel 12 i FN's børnekonvention omhandler barnets ret til at blive hørt enten direkte eller gennem en repræsentant. Bestemmelsen har følgende indhold:

”Artikel 12

- 1.** Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.
- 2.** Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.”

FN's Børnekomite, som overvåger landenes overholdelse af børnekonventionen, har udarbejdet en række generelle bemærkninger ("General Comments") til konventionens bestemmelser. De generelle bemærkninger indeholder vejledning om anvendelsen af konventionen og er udtryk for FN's Børnekomites fortolkning af konventionens bestemmelser og komiteens opfattelse af retstilstanden på området.

I 2009 offentliggjorde FN's Børnekomite generelle bemærkninger til børnekonventionens artikel 12 (General comment No. 12 (2009) The right of the child to be heard). I indledningen anføres der bl.a. følgende (afsnit 2):

"2. The right of all children to be heard and taken seriously constitutes one of the fundamental values of the Convention. The Committee on the Rights of the Child (the Committee) has identified article 12 as one of the four general principles of the Convention, the others being the right to non-discrimination, the right to life and development, and the primary consideration of the child's best interests, which highlights the fact that this article establishes not only a right in itself, but should also be considered in the interpretation and implementation of all other rights."

Artikel 12, stk. 2, vedrører behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed. I forbindelse med en privat skoles behandling af et barns forhold er det således konventionens artikel 12, stk. 1, der er relevant.

Frie grundskoler, der er selvejende institutioner oprettet på privatretligt grundlag, henregnes ikke til den offentlige forvaltning, og skolerne er derfor ikke omfattet af forvaltningslovens anvendelsesområde.

I lov om friskoler og private grundskoler mv. (lovbekendtgørelse nr. 166 af 25. februar 2013) er det imidlertid fastsat (jf. § 5, stk. 10), at bestemmelserne i forvaltningslovens kapitel 2 om inhabilitet og kapitel 8 om tavshedspligt mv. gælder for bestyrelsen, lederen og andre ansatte ved skolen samt de tilsynsførende, der er nævnt i lovens § 9 a, stk. 1.

§ 1, stk. 2 og 3, i forvaltningsloven (lovbekendtgørelse nr. 988 af 9. oktober 2012 som senest ændret ved lov nr. 1624 af 26. december 2013) har følgende ordlyd:

"§ 1. ...

Stk. 2. Loven gælder desuden for al virksomhed, der udøves af

- 1) selvejende institutioner, foreninger, fonde m.v., der er oprettet ved lov eller i henhold til lov, og
- 2) selvejende institutioner, foreninger, fonde m.v., der er oprettet på privatretligt grundlag, og som udøver offentlig virksomhed af mere omfattende karakter og er undergivet intensiv offentlig regulering, intensiv offentlig tilsyn og intensiv offentlig kontrol.

Stk. 3. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at loven helt eller delvis skal gælde for nærmere angivne selskaber, institutioner, foreninger m.v., som ikke er omfattet af stk. 2. Det gælder dog kun, hvis udgifterne ved deres virksomhed overvejende dækkes af statslige, regionale eller kommunale midler, eller i det omfang de ved eller i henhold til lov har fået tillagt beføjelse til at træffe

afgørelser på det offentlige vegne. Vedkommende minister kan herunder fastsætte nærmere regler om opbevaring af dokumenter m.v. og om tavshedspligt.”

Jeg beder Undervisningsministeriet om en generel udtalelse om, hvilke overvejelser ovenstående giver ministeriet anledning til.

Jeg sigter med min anmodning til Undervisningsministeriets mulighed for – i det omfang betingelserne i forvaltningslovens § 1, stk. 3, er opfyldt – at sætte relevante bestemmelser i forvaltningsloven i kraft over for de frie grundskoler. Jeg sigter ligeledes til muligheden for at indføre relevante bestemmelser i fri-skoleloven i lighed med lovens § 5, stk. 10. Endelig sigter jeg også til ministeriets mulighed for at udsende vejledende retningslinjer til de frie grundskoler.

Jeg er meget indstillet på at holde et møde om sagen, hvis der efter Undervisningsministeriets opfattelse er behov for det.

Jeg vedlægger en anonymiseret udgave af mine afsluttende breve i de to konkrete klagesager, som er omtalt indledningsvis.

En kopi af dette brev er sendt til klagerne i de to konkrete sager for at orientere dem.

Jeg lægger en nyhed om sagen på min hjemmeside.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen